
Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

Alueen nimi: Nuuksio

Alueen koodi: FI0100040 **Pinta-ala (ha):** 5644 **Kunta:** Vihti, Espoo, Kirkkonummi

Hallinnoll.alue: Uusimaa (suuralue) 100 **Aluetyyppi:** SCI ja SPA

Vastuutaho: Metsähallitus/Etelä-Suomen luontopalvelut

Alueen kuvaus: Nuuksio sijaitsee pääkaupunkiseudun tuntumassa Kirkkonummen, Espoon ja Vihdin rajamailla, alle 40 kilometrin päässä urbaaneista alueista. Alueelta tähän mennessä hankitut 3800 ha alueet on suojeltu kansallispuistona. Se on melkein kokonaan Natura-rajauksen sisällä; eräät kansallispuiston osat sisältyvät kahteen muuhun Natura-alueeseen (Bånberget ja Matalajärvi).

Alueen geologiaa luonnehtii lukuisten murroslaaksojen, kalliojyrkänteiden ja silokallioiden halkoma arkeinen peruskallio. Korkeus vaihtelee välillä 27-114 metriä mpy. Laaksojen pohjalla on runsaasti pieniä soita ja järviä.

Alue on kolmen Suomenlahteen laskevan pienvesistön vedenjakaja-alueita ja vesitaloudellisesti lähes itsenäinen. Pieniä ja pienehköjä järviä on runsaasti: alueeseen kuuluu noin 80 järveä ja lampea joko kokonaan tai osittain. Ne ovat osaksi suorantaisia, humuspitoisia oligo-dystrofisia lampia, osaksi kalliorantaisia, karuja ja kirkkaita oligotrofisia järviä. Järviä yhdistävät toisiinsa pienehköt purot, joiden virtaama on vähäinen. Niistä merkittävin on alueen keskeisessä murroslaaksossa virtaava Myllypuro.

Nuuskion luontoa hallitsevat erilaiset havumetsät: kuivat kalliomänniköt ja tuoreet kuusimetsät. Kallioperän rikkonaisuuden takia kasvillisuus on pienipiirteistä ja mosaiikkimaista. Murroslaaksojen pohjilla on metsäisiä soita, joiden valtuusto on kuusta tai mäntyä ja sekapuuna koi-vua ja tervaleppää. Purojen varsilla on tulvakorpia. Rehevimmät ja monimuotoisimmat metsät ovat murroslaaksojen rinteillä ja pohjilla, joissa sekapuuna runsaasti haapaa sekä paikoin lehmusta ja vaahteraa. Kalliokasvillisuus vaihtelee kuivista ja paahteisista jäkäläkallioista varjosiiniin ja kosteisiin sammaljyrkänteisiin. Purolaaksoissa on paikoin kulttuuriperäisiä niittyjä, ja entisiä, niityiksi muuttuvia peltoja, joissa on perinnekasvillisuutta.

Natura-alueella ei ole pysyvää asutusta. Alueen murroslaaksoissa on muutamia autioituneita, vähitellen umpeenkasuvia pientiloja. Alueen sisällä on saarekkeina joitakin toimivia pientiloja ja kesähuvila-alueita. Vanhimmat tunnetut asuinpaikat ovat kivikautisia. Lähes kaikki metsät ja suot ovat olleet metsätalouskäytössä 1990-luvulle asti.

Maisemia hallitsevat kallioiden jyrkkä topografia näköalapaikkoineen, laajat mutta pienipiirteiset ja vaikeakulkuiset metsät sekä lukemattomat pienet järvet.

Komeiden maisemien ja ja pääkaupunkiseudun läheisyyden takia Nuuksio on ollut suosittu retkeilykohde jo pitkään. 1940-luvulta lähtien siellä on ollut kuntien ylläpitämiä ulkoilualueita ulkoilumajoineen. Marjastus ja sienestys ovat alueella suosittuja.

Nuuskio on eteläisimmässä Suomessa suurin, tärkein ja yhtenäisin läntisen taigaluonnon, erityisesti metsien, suojelualue. Suuri osa alueen metsistä on ollut talouskäytössä jo pitkään, mutta alueella on myös luonnontilaisia metsiä ja rauhoituksen jälkeen metsien luonnollinen kehitys voi edetä ja alueen merkitys metsäluonnon suojelualueena tulee edelleen kasvamaan. Metsähallitus onkin aloittanut metsien luonnontilan ennallistamisen polttamalla vanhaa talousmetsää pieneltä alalta. Suurena yhtenäisenä metsäalueena Nuuksiolla on tärkeä merkitys myös eteläborealisille metsälinnuille, erityisesti metsolle, pyylle, tikoille ja pöllöille.

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

Nuukсион kansallispuistosta on (vuoteen 2004 mennessä) tavattu seitsemisenkymmentä Suomessa uhanalaista tai silmälläpidettävää eläin- ja kasvilajia ja yli kaksikymmentä EU:n luontodirektiivin (liite II) ja lintudirektiivin (liite I) lajia. Lajisto on luonnollisestikin painottunut metsälajistoon. Suuren kokonaislajilukumäärän lisäksi yksittäisten lajien yksilö- ja parimäärät ovat usein huomattavia. Esim. kanalintujen ja liito-oravan kannat ovat uusmaalaisittain suuria.

Muut tärkeät lajit, joiden suojeluperuste on D (muu syy):

Glyceria lithuanica, alueellisesti Sh
Neottia nidus-avis, alueell. Sh
Hygrohypnum duriusculum, alueell. H
Anastrophyllum hellerianum, alueell. V
Bazzania tricrenata, alueell. E
Harpanthus flotovianus, alueell. V

Suojelutilanne

(%):	Yksityinen luonnonsuojelualue	1
	Ei suojeltu	38
	Kansallispuisto	61

Suojelutilanteen tarkennus ja toteutuskeinot:

Alueesta yli puolet kuuluu jo olemassa olevaan Nuukсион kansallispuistoon. Kansallispuistoon hankittujen alueiden lisäksi rajaukseen on otettu mukaan Vihdin, Espoon ja Kirkkonummen osayleiskaavoissa kansallispuistoon liitettäväksi tarkoitetut alueet sekä valtakunnallisten suojeluohjelmien alueet ja yleiskaavassa osoitettuja muita suojelualueita ja luonnontilaisimpia virkistysalueita. Espoon puolella olevat alueet kuuluvat laajalti rantojensuojeluohjelmaan. Lisäksi on ekologisen kokonaisuuden aikaansaamiseksi otettu mukaan Helsingin kaupungin omistama ja virkistyskäytössä oleva Punjonsuon, noin 150 ha:n suuruinen alue. Sitä ei ole välttämätöntä liittää kansallispuistoon vaan sen nykyinen luonne ja käyttö virkistysalueena voisi jatkua. Alue liittyisi Natura-kokonaisuuteen sopimuksella, jossa tarkemmin määriteltäisiin suojelun ja virkistyskäytön yhteensovittaminen. Entisten suojeluohjelmien ulkopuolisia alueita, jotka olisi tarkoitus liittää kansallispuistoon on kaikkiaan noin 890 ha. Näistä luonnonsuojelulla on tarkoitus toteuttaa 900 ha ja sopimuksilla 90 ha.

Rajaukseen sisältyvät nykyisen kansallispuiston ulkopuolella olevat seuraavat yksityiset suojelualueet: Ruuhijärven Isosaari (0,04 ha), Kilpilampi-Lippukallio sekä Saukonoro (4 ha) ja Haukkalampi-Romvuori (7 ha), jotka ovat osia lehtojensuojeluohjelman kohteesta Haukkalammen-Romvuoren lehdot.

Rajaukseen kuuluvista erillisistä osa-alueista merkittävimmät kuuluvat vanhojen metsien suojeluohjelmaan. Nämä ovat Luukin alue (170 ha), johon on liitetty myös Koivulan lehtopurolaakson lehtojensuojeluohjelman kohde, josta suurin osa on jo liitetty kansallispuistoon, Pirttimäen alue (37 ha), jonka vanhan metsän rajaukseen on yhdistetty arvokas Mullkärretin letoalue, sekä Hakjärven lehtokorven alue (59 ha).

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

Luontodirektiivin

luontotyypit (%) :	3110	Hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet (Littorelletalia uniflor	6
	3160	Humuspitoiset lammet ja järvet	0
	3260	Vuorten alapuoliset tasankojoet, joissa on Ranunculion fluitantis ja Callitricho-B	0
	6430	Kostea suurruohokasvillisuus	0
	6520	Vuoristojen niitetyt niityt	0
	7110	*Keidassuot	0
	7140	Vaihettumissuot ja rantasuot	0
	7230	Letot	0
	8220	Kasvipeitteiset silikaattikalliot	10
	9010	*Boreaaliset luonnonmetsät	18
	9050	Boreaaliset lehdot	0
	9080	*Fennoskandian metsäluhdat	0
	9180	*Tilio-Acerion-rinne,-vyörymä- ja raviinimetsät	0
	91D0	*Puustoiset suot	4
	91E0	*Alnus glutinosa ja Fraxinus excelsior-tulvametsät (Alno-Padion,Alnion incanae	0

Luontodirektiivin

liitteen II lajit:

1910	*liito-orava
1355	saukko
1052	kirjoverkkoperhonen

Lintudirektiivin

liitteen I linnut:

A234	harmaapäätikka
A223	helmipöllö
A215	huuhkaja
A001	kaakkuri
A193	kalatiira
A246	kangaskiuru
A224	kehrääjä
A002	kuikka
A127	kurki
A038	laulujoutsen
A166	liro

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

A072 mehiläishaukka
A108 metso
A236 palokärki
A379 peltosirkku
A338 pikkulepinkäinen
A320 pikkusieppo
A241 pohjantikka
A104 pyy
A122 ruisrääkkä
A409 teeri
x uhanalainen laji
A217 varpuspöllö
A220 viirupöllö

Muuttolinnut: idänuunilintu
koskikara
nuolihaukka

Muuta lajistoa: käki
kottarainen
pensastasku
pikkutikka ST
pyrstötiainen ST
tiltalti
uuttukyyhky M
pikkunahkiainen
isosirvikäslaji
isoukonkorento ST
kääpäkoi
lummelampikorento
piikkikotilo SH
pikkukantohärkä ST
poppelikääröykkönen SH
pussikoilaji
sahamittari
sirolampikorento
viherkiiltokotilo SH

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

virtavesimittari	SH
ilves	SH
karhu	SH
koivuhiiri	
susi	V
etelänraippasammal	SH
haapariippusammal	V
haavanarinakääpä	ST
haavanhyytelöjäkälä	V
haavanhyytelöjäkälä	
harsosammal	ST
harsukääpä	ST
hentoahprakääpä	SH
hirvenkello	ST
huopakääpä	SH
kalliokaulussammal	SP
kalliopussisammal	
kantokorvasammal	ST
kantoraippasammal	
käpälakääpä	ST
kirkiruoho	
corpikaltiosammal	V
corpisorsimo	
lakkakääpä	SH
lehtokinnassammal	ST
pesäjuuri	
pikkulovisammal	ST
pikkusahasammal	
pikkutervakko	
pohjanpussisammal	ST
punakarakääpä	ST
purokaltiosammal	
puropaasisammal	
rakkosammal	V
rosopurosammal	
rusokääpä	SH

Suomen Natura 2000 -kohteet / Uudenmaan ympäristökeskus

rustikka (sieni)	
silokääpä	SH
suovalkku	
takkuhankajakälä	ST
taponlehti	SH
tippahaprakääpä	SH
turrisammal	ST
vankkasara	SH
vuoripussisammal	SH